

De foto van het jonge meisje in wit dat knielt bij het graf van een soldaat, is in de regio uitgegroeid tot een krachtig icoon. De kinderlijke onschuld waarmee zij ingetogen haar handen ineenslaat bij een kruis op de militaire begraafplaats, maakt de foto tot een onmiskenbaar symbool van de bevrijding. De foto van Maria Habets-Abrahams uit 1946 werd in 2014 opgehangen door kunstenaar Jonathan Wanders. Nu hangt er tegen de muur van Hoeve Dobbelsteijn aan de rijksweg tussen Cadier en Keer en Margraten ook een hedendaagse foto van een meisje op de begraafplaats. „De Memorial Wall staat ook voor de toekomst van de vrijheid”, zegt Wanders.

Belofte

Op de recente foto, gemaakt tijdens een herdenkingsplechtigheid in 2009, plant een meisje van de Amerikaanse Girl Scouts geconcentreerd een Nederlands en een Amerikaans vlaggetje bij een van de duizenden kruizen op de militaire begraafplaats. De kleurenfoto straalt eenzelfde serene plechtstatigheid uit als de foto die meer dan een halve eeuw eerder

Memorial Wall verenigt toekomst en verleden

KUNSTENAAR
JONATHAN WANDERS

werd gemaakt. „De twee foto's – oud en nieuw – symboliseren de wijze waarop we de vrijheid doorgeven aan de nieuwe generatie,” zegt Wanders. Volgens de tekst die de twee beelden van elkaar scheidt, is vrijheid niet alleen ‘een mooie herinnering’ maar vooral ook ‘een belofte aan toekomstige generaties’.

Nadenken

Wanders, die ook verantwoordelijk is voor de stemmige witte linten om de bomen langs de Rijksweg, wil kunst maken waarin het begrip vrijheid een wezenlijk rol speelt, maar zonder moraliserend te zijn. „Ik wil iets maken dat prikkelt, dat aanzet tot nadenken. Door deze twee foto's naast elkaar te zetten breng ik heden en verleden samen en stel ik de vraag wat vrijheid op dit moment voor ons betekent.”

Hulp

Er is, zo meent Wanders, veel aandacht voor de Tweede Wereldoorlog en de bevrijding, maar hij wil nu vooral naar de toekomst kijken. „Onze vrijheid is uniek. Er zijn wereldwijd miljoenen mensen op de vlucht voor oorlogen omdat ze onvrij zijn. Ook staat het klimaat zwaar onder druk omdat we onze vrijheid misbruiken en te weinig verantwoordelijkheid nemen. De Amerikanen hebben ons geholpen onze vrijheid terug te krijgen. Wat zijn onze verantwoordelijkheden als vrije mensen? En wie heeft op dit moment ónze hulp nodig? Dat zijn de vragen die ik wil oproepen.”

Impressie Memorial Wall